

Trygðin snýr seg um álit á veitaranum

Tað snýr seg í størri mun um álit á veitaranum og í minni mun um trygðarhol í útbúnaðinum, nú kjakið um trygdina við at lata kinesiska Huawei veita nýggja 5g netið hjá Føroya Tele hevur vundið upp á seg seinastu vikurnar

STEINAR PATURSSON

Tað hevði borið til hjá øllum netveitarum at fingið sær atgongd til føroyska netið, sigur Símun Simonsen, KT leiðari á Fjarskiftiseftirlitinum. Tað er tí heldur ein spurningur, um hvørt tú hevur álit á veitaranum ella ikki, heldur enn um hvørt teir tekniskt hava førleikan til at sleppa inn á netið.

Spurningurin um trygðarhol í samskiftisnetinum er heldur ikki eins viðkomandi júst nú, sum hann verður um nøkur ár, tá fleiri og fleiri tól skulu nýta netið til at samskifta við. Sum dømi nevnið Símun Simonsen, at sjálvkoyrandi bilar skulu nýta 5g netið at koyra eftir, og tá verður tað - tekniskt sæð - møguligt at krækja seg á netið og ávirka ferðsluna.

Símun Simonsen greiðir frá, at taka vit konspirations-teoretisku brillurnar á, eru í grundini tveir hættir at fáa ræði á ella atgongd til netið.

Fyrri hátturin er at koda einar bakdyr inn í ritbúnaðin, software'ina, til sendararnar, meðan seinni hátturin er at leggja bakdyrnar beinleiðis í tólbúnaðin, hardware'ina.

Til fyrra háttin verður tað gjørt soleiðis, at tú programmerar einar bakdyr beinleiðis í ritbúnaðin, og tann vegin kanst tú sleppa inn á netið aðrastaðni frá í heiminum.

- Til netið skulu rutarar og sendarar setast upp. Í Føroyum hevur tað verið ymiskt, hvussu tað hevur verið gjørt frá veitara til veitara. Nema|Hey hava gjørt alt sjálvi við teirra egnu teknikkarum, meðan Føroya Tele hevur fingið fólk at koma til Føroya at seta tað upp.

Tað er í hesari uppsetingar-

fasuni, at tað ber til at leggja koduna inn í ritbúnaðin, og tað letur seg eisini bert gera, um tað ikki verður kontrollerað.

Símun Simonsen leggur tó aftrat, at tað hevði uttan iva verið uppdagað, um trygðarhol vóru í programmeringini, tí at tøkniligu verjugarðarnir - tað, sum á fakmálið eitur ein firewall - høvdu loggað, at trafikkurin á netinum endaði onkrastaðni, har tað ikki varð væntað, at hann endaði.

- Sær mann so, at trafikkur knappliga fer til Kina, so tekur mann og letur holini aftur, soleiðis at eingin trafikkur sleppur til onnur lond.

Betra loysnin, um tú skuldi tikið ræði á netinum, hevði verið at lagt einar bakdyr beinleiðis í tólbúnaðin, har tú so nýtti tilsvarandi tólbúnað, so sum eina snildfon, at krækja teg upp í netið.

- Um stjórnin í Kina forlangaði, at teir skuldu gjørt einar bakdyr, so høvdu teir gjørt einar bakdyr í elektronikkunum sjálvum, tá elektronikkurin varð framleiddur. So kundi tú komið við einari serligari telefon í nánd av mastrini, har tú so fekk atgongd tann vegin.

Tað hevði ikki borið til at fingið eyga á einar tilíkar bakdyr, um tær vóru í tólb'

- Tað hevði ikki borið til at fingið eyga á. Har mást tú taka kippini úr sendaranum. Reint kemiskt taka kippini sundur og hyggja eftir teimum við elektroniskari sjóneyka, so tú sært, hvussu elektronikkurin riggar niðri.

Men tá er heldur einki til hindurs fyri, at aðrir veitarar høvdu gjørt sær dælt av somu bakdurum, tí aðrir veitarar nýta somu kipp til sína útgerð, sum øll eru framleidd í Kina. Við øðrum orðum merkir hetta, at um kippini høvdu havt tøkniligu bakdyrnar til sleppa inn á netið, so høvdu bakdyrnar eisini verið atkomiligar fyri aðrar veitarar.

hvat útlendskar stjórnir søgdu um Huawei.

- Ein maður varð av órættum uppsagdur í Huawei, og tað ganga kinesarar nógv hægri uppi, enn hvat útlond halda um fyrirkoma, sigur Jóhanna Magnusardóttir.

- Grundgevingarnar vóru ikki í lagi, og tá kann mann frá kinesiskari síðu tosa um mannarættindi. Tá okkurt kemur út á sosialu miðlarnar, fer tað í eina melduródn, sum vit slett ikki kunnu ímynda okkum, sigur Dávid Fossdalsá